

ਮਦਨ ਲਾਲ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967

(ਆਰ, ਐਸ. ਬਚਾਵਤ ਅਤੇ ਜੇ. ਐਮ. ਸ਼ੇਲਟ, ਜੇ. ਜੇ.)

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 (1860 ਦਾ ਐਕਟ 45), ਧਾਰਾ 120 ਬੀ, 196(2) ਅਤੇ 409-- ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ - ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ - ਕਲਰਕ ਨੇ ਰਸੀਦਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ - ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਮੁੱਲ - ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ --ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਰੀ-ਜੇਕਰ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਜੇਕਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇ. ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿ ਰਾਓਨੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 409, 465, 477 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇ ਤੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਤੇ 409 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜੇ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਦੇ ਨੰਗੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ (i) ਕੇਸ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ"। ਜੇ. ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ii) ਇਹ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਜੇ. ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ; (iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਜੇ ਧਾਰਾ 409 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 409 ਸਿਰਫ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਸੀ; (iv) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਆਈਟਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (v)

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਤੇ ਐੱਸ. 477-ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 196, ਏ(2) ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੋਲਡ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

(i) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੇਸ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੇ. ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਸੌਂਪੇ ਸਨ [444 ਏ-ਬੀ]

(ii) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

440 ਸੁਪਰ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ [1967] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਜੇ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪੁਰ ਲਈ ਉਕਤ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਸੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। (4440, ਐੱਫ.)

ਬੁੱਢਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, [ਸੀ.ਆਰ. ਏ. ਨੰਬਰ 156 ਆਫ 1962 ਨੇ 27 ਜਨਵਰੀ 1965 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ], ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(iii) ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਠੋਸ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਠੋਸ ਦੋਸ਼ ਸੀ। [444 ਐਚ-445 ਬੀ]

ਕਿਜ਼ਕਕੇਪਾ ਆਈਕੇ ਮੂਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1963 ਕੇਰਲਾ 68, ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ।

ਵਿਲੀ ਸਲੇਨੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, [1955] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1140, ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

(iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 477-ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (4450)

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਧਾਰਾ 409 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਿਆਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 196(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ 120-ਬੀ. ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਹੈ। ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਤੱਥ ਧਾਰਾ 409 ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਾਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (447 ਸੀ-ਐਫ)]

ਅਬਦੁਲ ਮੀਆਂ ਬਨਾਮ ਦ ਕਿੰਗ, ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1951 ਪੈਟ. 513, ਗੋਵਿੰਦਰਾਮ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1942 ਸਿੰਧ 63 ਅਤੇ ਨਿਬਾਰਾਮ ਚੰਦਰ ਭੱਲਾ ਆਰਿਆ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1929 ਕੈਲ. 754, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਮੋਸੀਜ਼ੂਦੀਨ ਅਹਿਮਦ, 25 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 357, ਸੱਯਦ ਯਾਵਰ ਭਕਤ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, 44 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 474, ਰਾਮ ਪਟ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, (1962) 64 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 519 ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਬਚਲ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1934 ਸਿੰਧ 4, ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਨਿਆਇਕ ਖੇਤਰ: 1964 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 116

1963 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਵੀਜਨ ਨੰਬਰ 824 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 20 ਦਸੰਬਰ 1963 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ।

ਕੇ. ਬਲਦੇਵ ਮਹਿਤਾ, ਜੀ. ਡੀ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਸੋਨੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਨ.ਸੱਚੇ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਮਦਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸ਼ੇਲਟ, ਜੇ.)

441

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਸ਼ੇਲਟ, ਜੇ. 1961 ਵਿੱਚ ਰਵੀ ਦੱਤ ਜੋਸ਼ੀ ਕਰਨਾਲ ਵਿਖੇ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਕੂਲ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ 1961 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 11 ਮਾਰਚ 1961 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੋਤੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਨੂੰ 979.12 ਰੁ. ਭੁਗਤਾਏ, 31 ਮਾਰਚ, 1961 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਹੋਰ 1449.38 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਕੱਢੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁ. 1404 ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਂਡ ਕਰਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਰਕਮ ਉਕਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਐਂਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 3 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਨੂੰ, ਦੋ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਅਤੇ ਚੰਦ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਕਮ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਿੱਲ 424 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਚੰਦ ਰਾਮ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। 15 ਨਵੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 281.15 ਰੁ. ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 2 ਦਸੰਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁ. 42.66 ਅਤੇ ਰੁ. 494, ਪਹਿਲੀ ਰਕਮ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕੰਟੀਜੈਂਟ ਫੰਡ ਵਜੋਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਸਰਜ਼ ਜੋਤੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 409, 465, 477- ਏ ਅਧੀਨ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 120- ਬੀ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120- ਬੀ. ਤਹਿਤ ਰੁ. 3414.53 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 477- ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 120-ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 477- ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਦਫਤਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੋਝ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 409 ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 3414.53 ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ 2500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ 979 ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

442

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[1967] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਸਕੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੋਤੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਅਤੇ ਰੈਂਡ ਬੀ ਕਰਾਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਦੇ ਰਕਮਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋਸ਼ੀ ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਉਹ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ

ਉਕਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਿੱਤੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਪੈਸੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਵੂਲਮਿੰਗਟਨ ਬਨਾਮ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨਜ਼ (1) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ (ਏ) ਉਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, (ਬੀ) ਸਕੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 2500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ (ਸੀ) ਮੈਸਰਜ਼ ਜੋਤੀ ਪਰਸ਼ਾਦ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਅਤੇ ਰੈਂਡ ਕਰਾਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਪੈਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਫਰਜ਼ੀ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿਊਅਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਰਕਮਾਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਢਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(I) (1935) ਏ. ਸੀ. 462

ਮਦਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸ਼ੇਲਟ, ਜੇ.)

443

ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੈਮੀਟੈਂਸ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੰਜ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ, (1) ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ 27 ਜੂਨ, 1960 ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਫਤਰ ਦਾ ਮੁਖੀ, ਭਾਵ, ਜੋਸ਼ੀ ਸੀ, ਜੋ ਵੰਡਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, (2) 1962 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ 600 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਵੰਡ ਕਰੇ। (3) ਬਿੱਲ ਬੁੱਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੇਸ ਰਾਜ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸੰਪਾਦਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਪੈਸੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਸਨ, (4) ਸਕੂਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਜਿਸਟਰ, ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (5) 494 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਬ-ਵਾਉਚਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਭੇਜਣਗੇ ਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੀਮੋ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। 29 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 3, ਉਹ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 4, ਰਿਮਿਟੈਂਸ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਜਿਸਟਰ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬ-ਵਾਉਚਰ ਆਈਟਮ ਨੰ. 5 ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਈਟਮ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਮੀਮੋ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਵੰਡ ਅਥਾਰਟੀ ਸਨ। ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਲਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਈਟਮਾਂ 3 ਅਤੇ 5 ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਰਿਮਿਟੈਂਸ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਰਜਿਸਟਰ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਆਰਡਰਸ਼ੀਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਰਜਿਸਟਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 29 ਦਸੰਬਰ 1962 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ 14 ਜਨਵਰੀ 1963 ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਜਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ

444

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[1967] 3

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੇਸ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਰਕਮ ਉਸ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ।

ਸੂਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 409 ਤਹਿਤ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਜਿਹਾ ਸੌਂਪਣਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਸਕੂਲਜ਼ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਪਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਪੈਸੇ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਵੀ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੁੱਢਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ(1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬੱਚਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੈਸੇ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਕਤ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੁੱਢਾ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਤੀਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਧਾਰਾ 409 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਸਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਠੋਸ ਦੋਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਚਾਰਜ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ।

(1) 1962 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 156, 27 ਜਨਵਰੀ 1965 ਨੂੰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮਦਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸ਼ੇਲਟ, ਜੇ.)

445

ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਜ਼ਾਕੇਪਲਿਕ ਮੂਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ(1) ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਲੀ ਸਲੇਨੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ(2)।

ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਆਈਟਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਕੁਝ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਕਿ ਕੀ

ਗਲਤ ਨਿਯੋਜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼, ਜਿੱਥੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਆਈਟਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 477-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 477-ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 196-ਏ(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜੋਸ਼ੀ ਉੱਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲ ਮੀਆਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ(3) ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 295- ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 298 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ। | ਗੋਵਿੰਦਰਾਮ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ(4) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 196-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। | ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1163 ਕੇਰਲਾ 68

(2) (1955) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1140

(3) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1951 ਪੈਟ 513

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1942 ਸਿੰਧ 63.

446

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

[1967] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਧਾਰਾ 196A(2) ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਜੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ, ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜੁਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਸਲੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਮੋਸੀਜ਼ੂਦੀਨ ਅਹਿਮਦ (1) ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜ ਧਾਰਾ 404 ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 404 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੱਯਦ ਯਾਵਰ ਬਖਤ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (2) ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 120-ਬੀ ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 467 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦਾ ਧਾਰਾ 467 ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 109 ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 467 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਫਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 467 ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 109 ਨਾਲ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਮ ਪਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਚੰਦਰ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (4) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 384 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 384 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 384 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 384 ਨਾਲ ਪੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ

(1) 25 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 357.

(2) 44 ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. 474,

(3) (1962)64 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 519

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1929 ਕੈਲ. 754,

ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ 3.414 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 477-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਖਰੇ ਚਾਰਜ ਵੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 120B ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਧਾਰਾ 409 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। 196-ਏ(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 120-B ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਤਹਿਤ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਮੁਹੰਮਦ ਬਚਲ ਅਬਦੁੱਲਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (1) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਧਾਰਾ 409 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਾਈ.ਪੀ.

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1934 ਸਿੰਧ 4

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।